EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 1.3.2024
COM(2024) 92 final

2024/0048 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Tongan liittymisestä Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden väliseen väliaikaiseen kumppanuussopimukseen

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Oheinen ehdotus neuvoston päätökseksi muodostaa oikeudellisen välineen, jolla hyväksytään Euroopan unionin (EU) puolesta Tongan liittyminen Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden väliaikaiseen kumppanuussopimukseen, jäljempänä ’sopimus’, SEUT-sopimuksen 218 artiklan 6 kohdan mukaisesti.

Neuvosto valtuutti 12. kesäkuuta 2002 komission aloittamaan talouskumppanuussopimuksia koskevat neuvottelut Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) valtioiden kanssa.

EU allekirjoitti 30. heinäkuuta 2009 unionin (tuolloin Euroopan yhteisö) ja Tyynenmeren valtioiden välisen väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen. Papua-Uusi-Guinea on soveltanut väliaikaista sopimusta väliaikaisesti 20. päivästä joulukuuta 2009 ja Fidžin tasavalta 28. päivästä heinäkuuta 2014.

Väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen 80 artiklassa määrätään muiden Tyynenmeren saarten mahdollisuudesta liittyä sopimukseen. Samoan itsenäinen valtio liittyi sopimukseen ja on soveltanut sitä väliaikaisesti 31. päivästä joulukuuta 2018, ja Salomonsaaret liittyi sopimukseen ja on soveltanut sitä väliaikaisesti 17. päivästä toukokuuta 2020.

Tonga jätti väliaikaiseen sopimukseen liittymistä koskevan hakemuksen komissiolle 13. heinäkuuta 2023 ja antoi samalla markkinoille pääsyä koskevan tarjouksen. Komissio on arvioinut tarjouksen ja todennut sen olevan hyväksyttävä. Sen vuoksi komissio saattoi neuvottelut päätökseen unionin puolesta.

• Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa

Tällä ehdotuksella pannaan täytäntöön Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välillä tehty kumppanuussopimus, jäljempänä ’AKT–EU-kumppanuussopimus’ tai ’Cotonoun sopimus’, joka on määrä korvata Cotonoun jälkeisellä sopimuksella[1].

Tongan liittyminen EU:n, Fidžin, Papua-Uuden-Guinean ja Samoan ja Salomonsaarten väliseen talouskumppanuussopimukseen[2], joka on epäsymmetrinen ja WTO:n sääntöjä noudattava kauppasopimus, vahvistaa EU:n ja sen kumppanimaiden välisten kauppasuhteiden oikeudellisia puitteita ja helpottaa vastavuoroista kauppaa. Sen myötä Tonga liittyy myös talouskumppanuussopimuksella perustettuun yhteisten sääntöjen ja toimielinten järjestelmään.

Sen jälkeen kun Maailmanpankki oli luokitellut Tongan ylemmän keskitulotason maaksi, se poistettiin yleisen tullietuusjärjestelmän, jäljempänä ’GSP-järjestelmä’, edunsaajamaiden luettelosta vuonna 2019, eikä siihen enää sovelleta GSP-etuuksia (tulliton ja kiintiötön pääsy EU:n markkinoille) 1. tammikuuta 2021 alkaen.

Liittymisen yhteydessä ja siihen asti, kun Tyynenmeren osapuolet (Fidzi, Papua-Uusi-Guinea, Samoa ja Salomonsaaret) ovat saattaneet päätökseen tähän liittyvät sisäiset menettelynsä, EU ja Tonga soveltavat sopimusta väliaikaisesti sillä edellytyksellä, että ne ilmoittavat toisilleen

[1] EUVL L 287, 4.11.2010, s. 3. Sopimus sellaisena kuin se on muutettuna Luxemburgissa 25. kesäkuuta 2005 allekirjoitetulla sopimuksella (EUVL L 209, 11.8.2005, s. 27) ja Ouagadougoussa 22. kesäkuuta 2010 allekirjoitetulla sopimuksella (EUVL L 287, 4.11.2010, s. 3).

[2] Neuvoston päätös, tehty 13 päivänä heinäkuuta 2009, Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden välisen väliaikaisen kumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta (EUVL L 272, 16.10.2009, s. 1).

kirjallisesti tätä varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen sopimuksen 76 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Talouskumppanuussopimuksessa on kestävää kehitystä koskevia määräyksiä (3 artikla), joissa osapuolet vahvistavat, että kestävän kehityksen tavoite on erottamaton osa kyseisen sopimuksen määräyksiä ja että se on yhdenmukainen Cotonoun sopimuksessa määrättyjen yleisten tavoitteiden ja periaatteiden sekä erityisesti köyhyyden vähentämistä ja viime kädessä sen lopullista poistamista koskevan yleisen sitoumuksen kanssa tavalla, joka on yhdenmukainen kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa.

Talouskumppanuussopimus on kehitystä edistävä kauppasopimus, jolla Tongalle annetaan epäsymmetrinen pääsy markkinoille ja jonka nojalla se voi suojata arkaluonteisia aloja markkinoiden vapautumiselta ja samalla soveltaa useita suojatoimia ja alkuvaiheessa olevia toimialoja koskevaa lauseketta. Lisäksi siinä on alkuperäsääntöjä koskevia määräyksiä, joilla helpotetaan vientiä Tongasta EU:hun. Näillä määräyksillä tuetaan kehityspolitiikan johdonmukaisuuteen liittyvää tavoitetta[3], ja ne ovat yhdenmukaisia SEUT-sopimuksen 208 artiklan kanssa.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Tämän neuvoston päätöksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus ja erityisesti sen 207 artiklan 4 kohdan ensimmäinen alakohta yhdessä sen 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan v alakohdan kanssa.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Yhteinen kauppapolitiikka kuuluu SEUT-sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

- **Suhteellisuusperiaate**

Tämä ehdotus on tarpeen AKT–EU-kumppanuussopimuksessa asetettujen unionin kansainvälisten sitoumusten täyttämiseksi ja erityisesti sellaisten uusien WTO:n sääntöjen mukaisten kaupankäyntijärjestelyjen tekemiseksi, joilla poistetaan asteittain osapuolten välisen kaupan esteet ja vahvistetaan yhteistyötä kaikilla kauppaan liittyvillä aloilla.

- **Toimintatavan valinta**

Ei ole olemassa muuta oikeudellista välinettä, jota voitaisiin käyttää tässä ehdotuksessa esitetyn tavoitteen saavuttamiseksi.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Ei sovelleta.

[3] Kehityspolitiikan johdonmukaisuuden avulla EU ja sen jäsenvaltiot pyrkivät ottamaan kehitystavoitteet huomioon politiikoissa, joilla todennäköisesti on vaikutusta kehitysmaihin. Kehityspolitiikan johdonmukaisuuden tavoitteena on minimoida ristiriidat ja luoda synergioita EU:n eri alojen politiikan välille. Sillä pyritään tehostamaan kehitysyhteistyötä kumppanimaiden hyödyksi.

- **Vaikutustenarviointi**

EU:n ja AKT-valtioiden välisiä talouskumppanuussopimuksia koskeva kestävään kehitykseen kohdistuvien vaikutusten arviointi tehtiin vuosina 2003–2007. Euroopan komissio julkaisi kyseisen hankkeen tehtävänmäärityksen kilpailulle avoimessa tarjouspyynnössä vuonna 2002. Tarjouspyynnön perusteella tehtiin elokuussa 2002 viisivuotinen puitesopimus yrityksen PwC France kanssa. Kestävään kehitykseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin loppuraportin luonnos esitettiin eurooppalaisille sidosryhmille Euroopan komission järjestämässä EU:n kansalaisyhteiskuntien vuoropuhelukokouksessa Brysselissä, Belgiassa 23. maaliskuuta 2007. Uutta kestävään kehitykseen kohdistuvien vaikutusten arviointia ei ole toteutettu, koska aloite koskee liittymistä voimassa olevaan sopimukseen, jota jo sovelletaan muissa Tyynenmeren saarivaltioissa, joiden rakenteelliset ominaisuudet ja taloudellinen ja sosiaalinen tilanne ovat verrattavissa Tongaan.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Tongan liittyminen talouskumppanuussopimukseen ei edellytä hyväksyntää REFIT-ohjelman menettelyillä, siitä ei aiheudu kustannuksia unionin pk-yrityksille eikä se aiheuta ongelmia digitaalisen ympäristön näkökulmasta.

- **Perusoikeudet**

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia perusoikeuksien suojeluun unionissa.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Tonga saa kaikille tuotteille täysin tulleista ja kiintiöistä vapaan pääsyn EU:n markkinoille vastineeksi siitä, että sen markkinat avataan asteittain EU:n tuotteille. Talousarviovaikutuksia ei ole, sillä sopimukseen liittyminen jatkaa suurelta osin Tongan pääsyä EU:n markkinoille samoin ehdoin (kuin aiemmin yleisessä GSP-järjestelmässä).

5. LISÄTIEDOT

- **Liittymisen hyödyt talouden toimijoille**

Väliaikaisessa talouskumppanuussopimuksessa vahvistetaan, millä edellytyksillä EU:n talouden toimijat voivat käyttää täysimääräisesti hyväkseen Tongan ja EU:n välillä olevia mahdollisuuksia. Väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen täytäntöönpanon edetessä EU:n viejät voivat suurelta osin viedä teollisuustuotteita Tongaan ilman tulleja. Se täyttää GATT 1994 -sopimuksen XXIV artiklan edellytykset (tullien ja muiden rajoittavien kaupallisten säännöksien lakkauttaminen käytännöllisesti katsoen kaikesta osapuolten välisestä kaupasta). Tarjous on selvästi WTO:n kynnysarvon rajoissa, eli kauppa vapautetaan 78,9 prosenttisesti (tullinimikkeistä), ja se vastaa 81:tä prosenttia EU:n viennistä 20 vuoden aikana. Tonga hyötyy siitä, että sen tulliton ja kiintiötön pääsy EU:n markkinoille säilyy.

Väliaikaisessa talouskumppanuussopimuksessa vahvistetaan myös sääntöjä, jotka koskevat muun muassa kestävää kehitystä, kaupan teknisiä esteitä sekä terveys- ja kasvinsuojelutoimia. Lisäksi väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen osapuolet osallistuvat sopimuksella perustettuun kauppakomiteaan. EU:n mahdollisuus käyttää sopimuksessa määrättyä kahdenvälistä riitojenratkaisumenettelyä edistää sopimuksen tavoitetta varmistaa EU:n toimijoille avoin, syrjimätön ja ennakoitava ympäristö Tyynenmeren alueen maissa.

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Tonga osallistu väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen 68 artiklalla perustettuun kauppakomiteaan, joka käsittelee kaikkia sopimuksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavia kysymyksiä, mukaan lukien sopimuksen täytäntöönpanon seuranta ja uudelleenarviointi, kaupan teknisiä esteitä sekä terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevat koordinointi ja konsultaatio, ensisijaisten alojen ja tuotteiden tunnistaminen ja tarkastelu ja tämän perusteella valittavat yhteistyön painopistealat sekä suositusten antaminen sopimuksen muuttamisesta. Kauppakomitea muodostuu osapuolten edustajista.

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Ei sovelleta.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Ehdotuksen 1 ja 2 artiklat sisältävät säännöksiä, joissa hyväksytään unionin puolesta Tongan liittyminen väliaikaiseen talouskumppanuussopimukseen ja annetaan Euroopan unionin ilmoitukset siitä, että se hyväksyy liittymisen ja sopimuksen väliaikaisen soveltamisen sen 76 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Ehdotuksen 3 artiklassa täsmennetään, että liittymisen hyväksyntää ei saa tulkita siten, että sillä myönnettäisiin oikeuksia tai asetettaisiin velvoitteita, joihin voidaan suoraan vedota unionin tai jäsenvaltioiden tuomioistuimissa.

Ehdotuksen 4 artiklassa vahvistetaan päätöksen voimaantulopäivä.

2024/0048 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Tongan liittymisestä Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden väliseen väliaikaiseen kumppanuussopimukseen

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 207 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan yhdessä sen 218 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan a alakohdan v alakohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän[4],

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvosto valtuutti 12 päivänä kesäkuuta 2002 komission aloittamaan neuvottelut talouskumppanuussopimuksista Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän kanssa[5].

(2) Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden välinen väliaikainen kumppanuussopimus[6], jäljempänä ’väliaikainen kumppanuussopimus’, joka muodostaa talouskumppanuussopimuksen puitteet, allekirjoitettiin Lontoossa 30 päivänä heinäkuuta 2009. Papua-Uusi-Guinea on soveltanut väliaikaista kumppanuussopimusta väliaikaisesti 20 päivästä joulukuuta 2009 ja Fidžin tasavalta 28 päivästä heinäkuuta 2014.

(3) Väliaikaisen kumppanuussopimuksen 80 artiklassa on muiden Tyynenmeren saarivaltioiden liittymistä koskevia määräyksiä. Samoan itsenäinen valtio liittyi väliaikaiseen kumppanuussopimukseen ja on soveltanut sitä väliaikaisesti 31 päivästä joulukuuta 2018, ja Salomonsaaret liittyi väliaikaiseen kumppanuussopimukseen ja on soveltanut sitä väliaikaisesti 17 päivästä toukokuuta 2020.

(4) Tonga toimitti unionille väliaikaiseen sopimukseen liittymistä koskevan hakemuksen 13 päivänä heinäkuuta 2023 ja antoi samalla markkinoille pääsyä koskevan tarjouksen.

(5) Komissio on arvioinut Tongan tarjousta ja todennut sen olevan hyväksyttävä. Komissio sai Tongan kanssa käydyt neuvottelut päätökseen 27 päivänä syyskuuta 2023.

(6) Väliaikaisen kumppanuussopimuksen 76 artiklan 3 kohdan mukaisesti unioni ja Tonga soveltavat väliaikaista kumppanuussopimusta väliaikaisesti kymmenen päivän

---

4 Euroopan parlamentti antoi hyväksyntänsä [päivämäärä].

5 AKT-valtioiden ja -alueiden kanssa tehtäviä talouskumppanuussopimuksia koskevat neuvoston neuvotteluohjeet (9930/02 (DG E II) HH/sg).

6 Neuvoston päätös 2009/729/EY, tehty 13 päivänä heinäkuuta 2009, Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden välisen väliaikaisen kumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta (EUVL L 272, 16.10.2009, s. 1).

kuluttua siitä, kun ne ilmoittavat toisilleen kirjallisesti tätä varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen.

(7) Tongan liittyminen väliaikaiseen kumppanuussopimukseen olisi hyväksyttävä unionin puolesta sillä varauksella, että Tonga tallettaa liittymisasiakirjan mainitun sopimuksen 80 artiklan 2 kohdan nojalla,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Hyväksytään unionin puolesta Tongan liittyminen Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden väliseen väliaikaiseen kumppanuussopimukseen, jäljempänä ’väliaikainen kumppanuussopimus’, sillä varauksella, että Tonga tallettaa liittymisasiakirjan mainitun sopimuksen 80 artiklan 2 kohdan nojalla.

2. Komission puheenjohtaja ilmoittaa unionin puolesta väliaikaisen kumppanuussopimuksen muille osapuolille ja Tongalle, että unioni hyväksyy Tongan liittymisen väliaikaiseen kumppanuussopimukseen.

3. Tähän päätökseen on liitetty markkinoille pääsyä koskevan Tongan tarjouksen teksti.

2 artikla

1. Väliaikaisen kumppanuussopimuksen soveltamiseksi väliaikaisesti unionin ja Tongan välillä komission puheenjohtaja antaa unionin puolesta väliaikaisen kumppanuussopimuksen 76 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen.

2. Unioni ja Tonga aloittavat väliaikaisen kumppanuussopimuksen väliaikaisen soveltamisen kymmenen päivää sen jälkeen, kun ne ovat 1 kohdan mukaisesti ilmoittaneet toisilleen kirjallisesti tätä varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen.

3 artikla

Tongan liittymisen hyväksymistä väliaikaiseen kumppanuussopimukseen ei saa tulkita siten, että sillä myönnettäisiin oikeuksia tai asetettaisiin velvoitteita, joihin voidaan suoraan vedota unionin tai jäsenvaltioiden tuomioistuimissa.

4 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja